

İ.Y.T.E
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLARINDA YENİ AÇILACAK
DERSLER İÇİN TANITIM FORMU

Gönderen : Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı
Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Ortak Doktora Programı

Gönderilen : Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitü Müdürlüğü

Dersin Kodu ve Kredisi : CENG612 (3+0) 3

Dersin Adı (İngilizce) : Category Theory in Computer Science

(Türkçe) : Bilgisayar Bilimlerinde Kategori Kuramı

Dersin Amacı : Bilgisayar bilimlerinde yer alan uygulamalar ve yeni araştırma çalışmaları için kategori kuramı gerekli temel araçları sağlar.

Dersin İçeriği (İngilizce) : This course aims to provide foundations on the mathematical theory of categories as needed in applications to computer science.

On completion of this course students should:

- be learn the basic language and proof methods of category theory, and

thereby

- be able to read and study research papers in computer science that use and/or are based on category theory.

(Türkçe) : Bu ders kapsamında öğrenciler kategori kuramının ispat tekniklerinde kullanımını öğrenecek ve bilgisayar bilimlerinde sunulan araştırmaları değerlendirme ve bilimsel olarak kendi araştırma sonuçlarını sunabilecek bir temel bilgi ve deneyim altyapısına sahip olacaklardır.

Dersin Taslağı :

1., 2., 3. Haftalar	The language of categories: universal properties; categories; isomorphism; monomorphisms and epimorphisms.
4. Hafta	Constructions in categories: graphs; diagrams; limits and colimits.
5. Hafta	Constructions on categories: duality; products; sums; slices.

6., 7. Haftalar	Functors (I): covariance, contravariance, mixed variance; full and faithfulness; equivalences.
8., 9. Haftalar	Functors (II): variable sets; representable functors.
10., 11. Haftalar	Natural transformations: functor categories; Yoneda lemma and embedding.
12. Hafta	Adjunctions: free constructions; triangular laws; preservation properties; reections; cartesian closed categories; quanti_ers as adjoints.
13., 14. Haftalar	Monads: adjunctions and monads; algebras and the Eilenberg-Moore category; free algebras and the Kleisli category; free monads.

(Türkçe) :

1., 2., 3. Haftalar	Kategoriler dili: universal properties; categories; isomorphism; monomorphisms ve epimorphisms.
4. Hafta	Kategorileri içi oluşumlar: graphs; diagrams; limits ve colimits.
5. Hafta	Kategori üstü oluşumlar: duality; products; sums; slices.
6., 7. Haftalar	Functors (I): covariance, contravariance, mixed variance; full ve faithfulness; equivalences.
8., 9. Haftalar	Functors (II): variable sets; representable functors.
10., 11. Haftalar	Doğal dönüşümler: functor categories; Yoneda lemma ve embedding.
12. Hafta	Adjunctions: free constructions; triangular laws; preservation properties; reections; cartesian closed categories; quanti_ers as adjoints.
13., 14. Haftalar	Monads: adjunctions ve monads; algebras ve Eilenberg-Moore category; free algebras ve the Kleisli category; free monads.

Kullanılacak Materyal

Kitap ve Referanslar :

S.Awodey. Category Theory. Oxford University Press, 2006.

M. Barr and C.Wells. Category Theory for Computing Science. Centre de Recherches Math_ematiques, third edition, 1999.

R. Crole. Categories for Types. Cambridge University Press, 1993.

F. W. Lawvere and S. Schanuel. Conceptual Mathematics. Cambridge University

Press, 1997.

P.Taylor. Practical Foundations of Mathematics. Cambridge Studies in Advanced Mathematics 59, Cambridge University Press, 1999.

Internet referans kaynaklar :

M. Barr and C.Wells. Category Theory. Lecture Notes for ESSLLI, 1999.

M. Fiore. Rough notes on presheaves. Notes for a postgraduate mini-course, PPS, Universit_e Paris Diderot - Paris 7, 2001.

D.Turi. Category Theory Lecture Notes. LFCS, University of Edinburgh, 1996{2001.

Introduction to Computer Security, Bishop, Matt (2005), Addison-Wesley, Pearson Education, Inc. ISBN: 0-321-24744-2.

Değerlendirme Yöntemi :

Değerlendirmede kullanılacak konular dersin hocası tarafından belirlenir ve değerlendirme iki aşamada gerçekleştirilir:

- İlk olarak öğrenciler yazılı bir liste olarak verilen problemleri değerlendirir ve kursun yarı dönemine kadar cevaplarını yine yazılı olarak iletir. %25 oranında geçme notuna etki eden bir çalışma ve değerlendirme sürecidir.
- İkinci olarak öğrenciler bir ev ödevi alırlar, kurs sonunda son derste ev ödevleri sunulur, geçme notuna etkisi %75 dir.

Dersi Verecek Olan
Öğretim Üyesi

: Yrd. Doç. Dr. Serap ATAY